

Olena Kalinyicsenko, Viktorija Szerhijenko

KÉPZŐMŰVÉSZET

Olena Kalinyicsenko, Viktorija Szerhijenko

KÉPZŐMŰVÉSZET

**Tankönyv az általános oktatási
rendszerű tanintézetek 2. osztálya számára**

*Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos,
Ifjúsági és Sportminisztériuma*

Видавничий дім
„Освіта”
2012

KEDVES BARÁTOM!

Képzőművészet-ország lakói örömmel üdvözlnek.
Már sok mindent tudsz, sok mindent megtanultál,
az utazásod így még érdekesebb lesz.

Ebben a tanévben a grafika, festészet és szobrászat, valamint díszítő-iparművészet és építészet ösvényein fogunk haladni.

Harmónia varázslóval és barátaival, Kompozíció királynővel, Dísz herceggel és Kolorit úrral együtt sok újat és érdekeset tanulunk majd a szépség értelmezéséről és ábrázolásáról.

A szépséggel kapcsolatos sok új és feledhetetlen élményt, találkozást, alkotói ihletet és kedvet kívánunk neked!

Tisztelettel és az egyetértés reményében,

a szerzők

1. téma

ÉLMÉNYKALEIDOSZKÓP

Képzőművészet-ország lakói örülnek, hogy veled találkozhatnak. Harmónia varázslóval ismét útra kelsz a művészetek ösvényein, ahol csodálatos művészeti alkotásokat vehetsz szemügyre, sok újat tudsz meg arról, hogy miként alkotnak a művészek, és te magad is megtanulod meglátani a környező világban a szépséget és ábrázolni azt. Ha körbenézel, észreveszed, hogy a művészet az életünk minden területén jelen van. Először az ösvényünkön a grafikai és festészeti erdei tisztást keressük fel.

Grafikákkal elsősorban szobákat díszítenek. Az illusztrációk segítenek a könyvek, újságok, folyóiratok tartalmának jobb megértésében. A plakátok különféle információkat közvetítenek felénk.

Festményekkel az épületek külső és belső falait díszítik. A festők múzeumokban, tárlatokon mutatják be, állítják ki képeiket. A festészet kedvelői otthonukban gyönyörködnek kedvenc kompozícióikban.

Ismerd fel az alábbi illusztrációk között a grafikai és festészeti alkotásokat!

Figyeld meg, hogyan ábrázolják a művészek a gyerekek pihenését, szórakozását! Idézd fel az élményeidet a nyári szünidőből!

Harmónia varázsló titkai

Fesd meg azt, ami legszebb élményt nyújtott neked a nyári szünidőben! Az alkotásodhoz használj négyzet alakú papírt!

Közös munka. Az osztálytársaiddal közösen egysítsétek alkotásaitokat egy közös kompozícióba *Nyári élmények* címmel!

Harmónia varázsló tanácsai

Keresd meg azokat a grafikai és festészeti alkotásokat, amelyek körbevesznek a mindennapi életben!

2. téma

ERDEI TISZTÁS

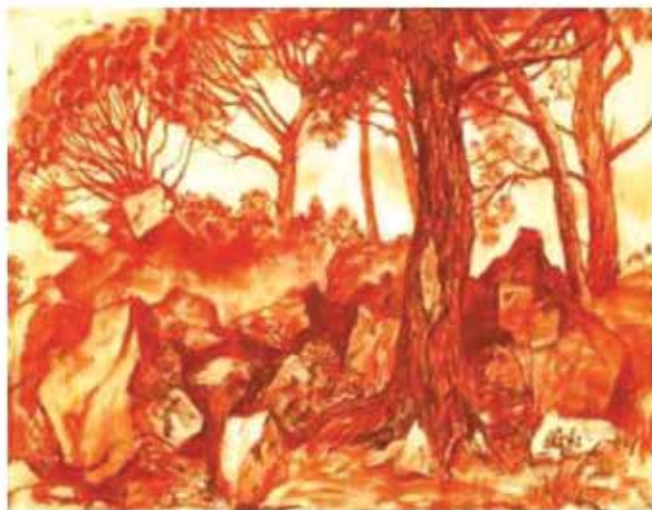
A grafikai alkotások ugyan fekete-fehérek, ám mégis nagyon változatosak. Ez azért van így, mert különböző anyagok – puhák és kemények – felhasználásával készülnek.

Kemény anyagok a ceruzák, filctollak, tollak. Ezekkel pontos vonalak húzhatók, jól kidolgozhatóak a részletek. **Puha anyagok** a színes kréták, a szén. Velük könnyen kifejezhető az ábrázolt tárgy, téma lágysága, könnyedsége.

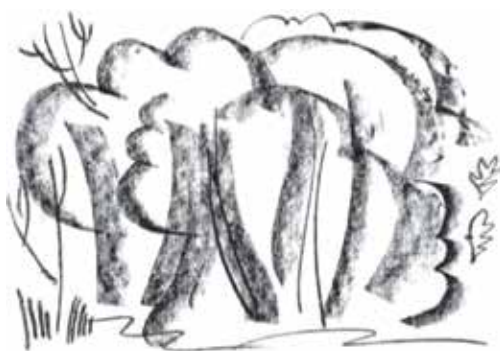
Hasonlítsd össze, hogy a különböző grafikai anyagokkal hogyan ábrázolhatók a fák!

Hasonlítsd össze az erdő grafikusok általi ábrázolását!

Gyakorlat. Próbálj meg különböző anyagokkal olyan vonalakat húzni, amelyek segítségével faágak, tűlevelek rajzolhatók!

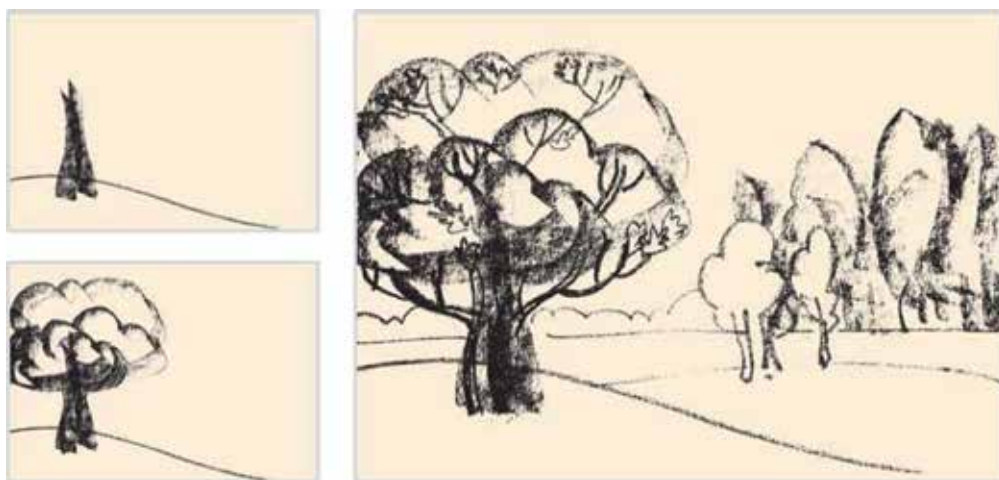
Harmónia varázsló titkai

Fesd le az erdei tisztást és a gazdáját, egy hatalmas tölgyet vagy lucfenyőt! Az alkotásod készítsd fehér vagy tonizált papíron szénnel vagy filctollal!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a fákat és a többi növényt! Ez segít majd neked az ábrázolásukban.

3. téma

TERMÉSÜNNEP

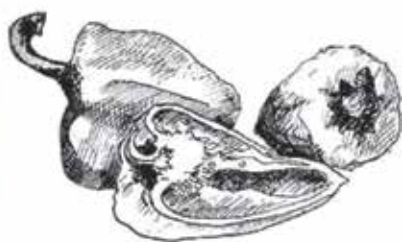
Képzőművészet-országban ma a termés ünnepét ülik. A művészek gyakran ábrázolják a természet bőkezűségét és az emberi munka gyümölcseinek gazdagságát.

Nézd meg, a művészek hogyan adják vissza a zöldségek és gyümölcsök formájának, színének sajátosságait!

Nézd meg, a grafikus művészeknek hogyan segített a gyümölcsök ábrázolásában a **pont**, **vonal**, **vonás**, **folt**!

Rejtély. Határozd meg, mely gyümölcsöknek felelnek meg a levelek!

Gyakorlat. Próbáld meg pontok, vonalak és vonások segítségével visszaadni különböző gyümölcsök formáját!

Harmónia varázsló titkai

Rajzolj színes ceruzákkal zöldségeket, gyümölcsöket, bogyókat elgondolásod szerint! Ábrázold őket vidám emberkékként, akik jól szórakoznak a termés ünnepén!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel meséket vagy dalokat zöldségekről és gyümölcsökről! Ezekhez a szabadidődben próbálj illusztrációkat készíteni!

4. téma

A VIRÁGSZILUETTEK TITKAI

A művészetek ösvényén egy újabb csodálatos tisztáshoz érünk. A rajta növő virágok napközben változtatják a színüket. Nappal színesek, tarkák. Éjjel a sziluettjük **világosnak** tűnik a sötét erdő előterében. Reggel fordítva van, a virágok árnyképe sötétnek tűnik a reggeli világos égbolttal a háttérben.

A művészek igyekeznek megfejteni a virágok változó szépségének titkát, hogy a sziluettjüket ábrázolhassák.

Figyeld meg, hogy sziluett alakjában a művészek egyszerűsítve, általánosítva adják vissza a virágok formáját!

Rejtély. Keresd meg azokat a virágszilvetteket, amelyek megfelelnek a fényképeken láthatóknak!

Harmónia varázsló titkai

Rajzold le kedvenc virágod sziluettjét! Először alaposan figyeld meg, és egyszerűsítsd le a formáját!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel virágokról szóló verset, dalt! Próbáld megrajzolni ezek mesebeli sziluettjét!

5. téma

CSODAPALETTA

A festészeti erdei tisztáson a **szín** az úr. A szín segít a művészeknek abban, hogy visszaadhassák alkotásaikban a környezet sokszínűségét, pontosabban ábrázolhassák a természeti formákat és az ember által készített tárgyakat.

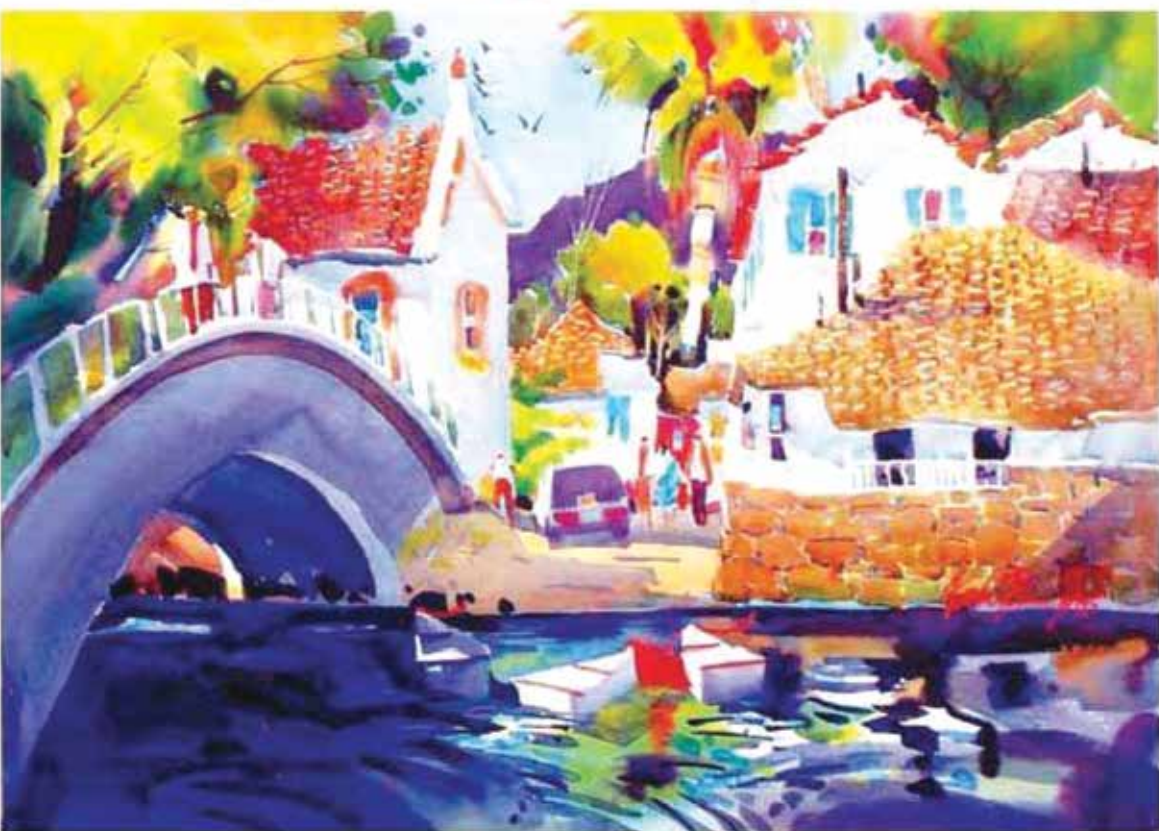
A művészek ecsettel festik a képeiket: olajfestékek felhasználásával vászonra vagy akvarellel (vízfestékekkel) és fedőfestékekkel papírra.

Állapítsd meg, melyik kép készült **akvarellel**!

Nézd meg az akvarellel készült képet! Figyeld meg, a **színárnyalatok** milyen változatosságával dolgozott a művész, hogy jobban visszaadhassa azt, amit ábrázolt.

Harmónia varázsló titkai

Idézd fel, hogyan keverik a művészek a festékeket a palettán! Készíts papírlapon kompozíciót *Csodapaletta* címmel különböző színű akvarellfoltokból!

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a természet színgazdagságát, gyönyörködj a tájak látványában!

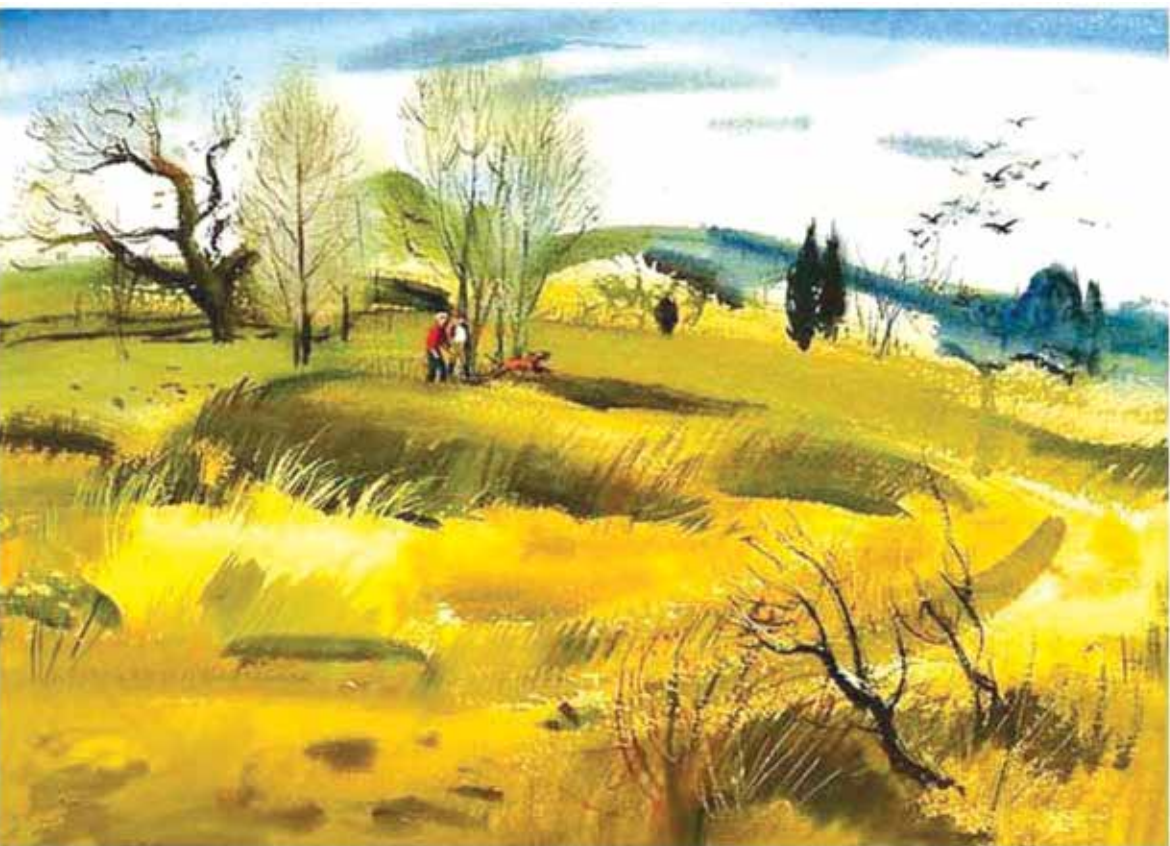
6. téma

FESTŐI ALMA

Meglátogatjuk a festő műtermét. Honnan veszi a témát a képeihez? Néha a képzeletét vagy az emlékezetét használja az ábrázolás elkészítéséhez.

A művész gyakran ábrázolja azt, amit maga előtt lát, azaz **természet után**

festi meg a növényeket, állatokat, tájat, tárgyakat, embereket.

Hasonlítanak-e az alábbi ábrázolások a valóságra?
Mi teszi lehetővé, hogy a művész egyfelől valósághű-
en, másfelől mesébe illő módon ábrázolja a világot?

Az alma a világ sok népének kedvenc gyümölcse. A mesékben is gyakran van róla szó. A művészek is nagyon szeretnek almákat ábrázolni a képeiken.

Nézd meg, milyen szép almákat festettek az alkotók!

Gyakorlat. Válogasd össze különböző almák színeit! Vidd fel a felületre az akvarellt, követve az almák formáját!

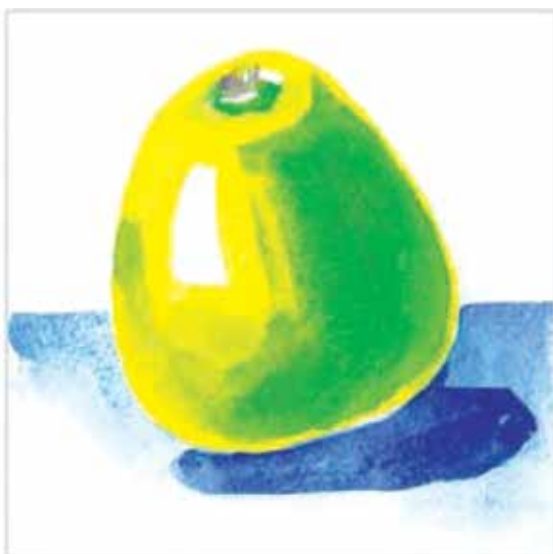
Harmónia varázsló titkai

Fess le természet után egy olyan almát, amelyik tetszik neked! Használj akvarellt!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel a barátaiddal közösen olyan meséket, amelyekben almáról van szó!

7. téma

ŐSZI SZÍNEK

Képzőművészet-országba beköszöntött az ősz, a művészek kedvelt évszaka. Ősszel ugyanis legjobban láthatók az **alapszínek**: a juhar sárga lombzatának, a vadszőlő vörös leveleinek és az égbolt tiszta kékjének alakjában.

Ugyanakkor az őszi természetben a **származékszínek (másodlagos színek)** is észrevehetően jelen vannak: a narancssárga és a zöld a fák lombjában, az ibolyaszín a virágokban.

Idézd fel, milyen alapszínekből jönnek létre a származékszínek!

Az őszi elbűvöl bennünket valamennyi szín árnyalatainak gazdagságával mind a verőfényes, mind a borús napokon. Melyik képen dominálnak a **meleg**, és melyiken a **hideg** színek?

Nézd meg az őszi csokor virágainak formáját!

Gyakorlat. Próbálj meg különböző művészi anyagokkal virágszirmokat rajzolni!

Harmónia varázsló titkai

Fess őszi virágcsokrot! A színeket válogasd úgy össze, hogy harmonikus egységet képezzenek!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Állíts össze csokrot őszi virágokból, és ajándékozz meg vele valakit, akit tisztelsz!

8. téma

KÖZELEG A TÉL

A tél közeledtével Képzőművészet-ország is változik. A változatos színű ösvényeket fokozatosan befedi a szürke felhőkből hulló fehér hó. Reggelente zúzmara csillog a fák megfeketedett ágain. Azonban a szürke, fehér és fekete színek dominálta világ is csodálatos.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták a művészek a természet őszi színgazdagságát és a tél színszegénységét!

Figyeld meg a képen a szürke árnyalatainak gazdagságát!

Gyakorlat. Próbálj létrehozni különböző szürke árnyalatokat! Hasonlítsd össze ezeket a fehér és fekete színekkel!

Harmónia varázsló titkai

Fess kompozíciót *Közeleg a tél* címmel! Ábrázolj őszi fákat, amelyeket belepett az első hó!

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a télelő színeit! Keresd meg közöttük a fekete, szürke és fehér színeket!

9. téma

ERDEI MANÓ

Figyeld meg, milyen szép szoboralakok díszítik Képzőművészet-ország mesebeli városának utcáit, tereit, parkjait! A szobrászok térfogatos alkotásaikat fából, kőből, fémből készítették. A szobrok között van kör alakú is. Ahhoz, hogy jól megfigyelhető legyen, körbe kell járni. De házak falait díszítő szobor nem járható körbe. Csak egy oldalról vehető szemügyre. Az ilyen szobrot **domborműnek** nevezik.

Keress a képeken kör alakú szobrot és domborművet!

Előfordul, hogy a szobrászok alkotásaikhoz természetes anyagokat használnak: gyökereket, ágakat, vesszőt, tobozt, makkot. Az erdő lakóinak és a népmesei mesefiguráknak a megmintázása során a természetben előforduló formák tulajdonságait alkalmazzák.

Te is érezheted varázsszobrásznak magad, aki természetes anyagokból érdekes mesefigurákat tud készíteni.

Figyeld meg azokat az anyagokat, amelyek a munka során felhasználhatók!

Harmónia varázsló titkai

Készíts szobrot *Erdei manó* címmel természetes anyagokból! Szükség esetén használj fonalakat, ragaszt, gyurmát az egyes alkotórészek összekapcsolásához!

Harmónia varázsló tanácsai

Gyűjts természetes anyagokat saját alkotói tevékenységhez!

10. téma

CSODATEKNŐS

A szobrászoknak a valósághoz hasonló alkotások készítésében a **faktúra** (felület-megmunkálás) van segítségükre. Ennek köszönhetően sikerül visszaadni a felület természetességét, miközben a felület lehet sima, érdes, csillogó vagy sötét. A faktúra idézheti a vadállatok bundáját, a madarak tollazatát.

Figyeld meg, ahogyan a művészek különböző faktúrát alkalmaznak az ember- és állatalakok ábrázolásában!

Képzőművészet-ország állatkertjének távoli sarkában lakik a teknős. A mérete nem nagy és a színe is szerény. Az alakja viszont szép.

Figyeld meg a teknős szép és szilárd, érdekes mintázatú páncélját!

Gyakorlat. Próbálj díszítést készíteni a teknős páncéljára faktúra segítségével!

Harmónia varázsló titkai

Mintázz teknőst! Díszítsd a páncélját faktúramintákkal!

Harmónia varázsló tanácsai

Meséld el a barátaidnak, hogyan segíti a művészt a faktúra az alkotói tevékenységében!

11. téma

ARANYHAL

Az aranyhal megbízható otthonra talált Képzőművészet-ország mesés Kék-tengerének vizében. Örömmel úszik a parthoz, hogy vidám játék közben pózoljon a művészeknek.

Idézd fel, mi a dombormű! Figyeld meg a halak domborműves ábrázolását, hasonlítsd össze a faktúrájukat!

Nézd meg az aranyhal alakját, az uszonyait és pikkelyeit! Figyeld meg, hogy a művészek milyen mestersen adják vissza nem mindennapi színét.

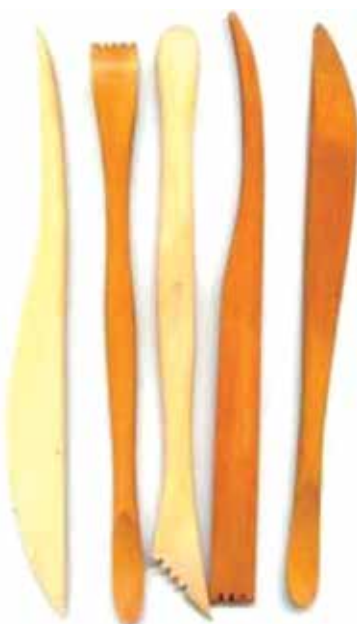
Gyakorlat. Készíts gyurmából olyan lemezt, amelynek a felületéből dombormű készíthető!

Harmónia varázsló titkai

Készítsd el gyurmából az aranyhal domborműábrázolását!

Harmónia varázsló tanácsai

Nyáron próbálj meg domborműveket készíteni homokból!

12. téma

CSODAKASTÉLYOK

Harmónia varázsló valameny-nyiünket meghívott a művészek mesevárosába. Ezt a művészet egyik ága, az **építészet (architektúra)** segítségével hozták létre. Az építészek tervezték meg a város utcáit, tereit, szokatlan középületeit és nyugalmat árasztó lakóházait.

Nézd meg a meseváros építészetét!

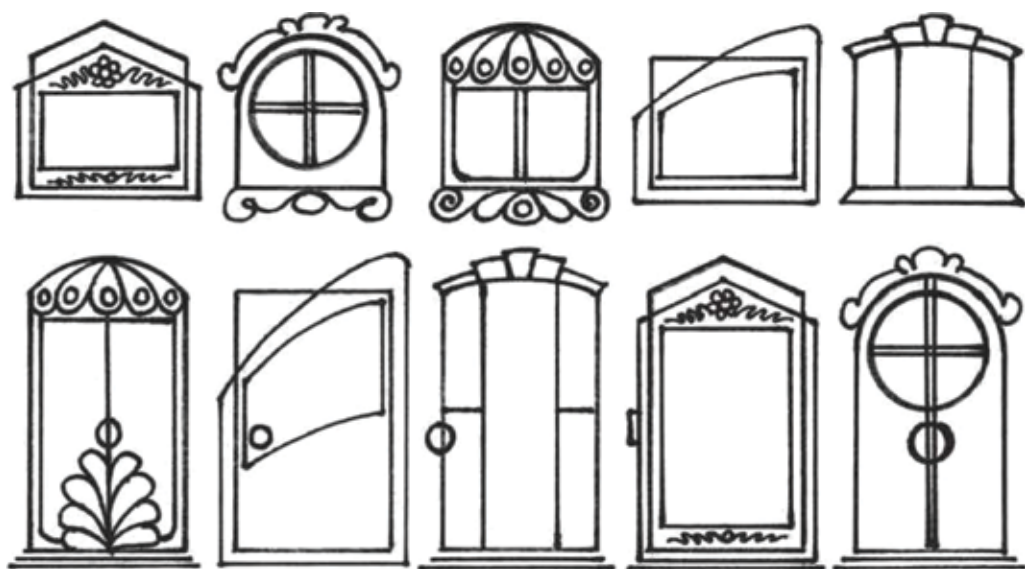
Figyeld meg, hogy minden épületnek van alapja, falai, ajtaja, ablakai, teteje, lépcsője. Mindegyiknek sajátos a díszítése. Ezért olyan szép a művészek városa.

Nézd meg az épületek díszítését!

Rejtély. Keresd meg azoknak az ajtóknak és ablakoknak a párját, amelyek egy épülethez tartoznak!

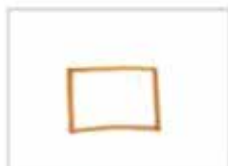

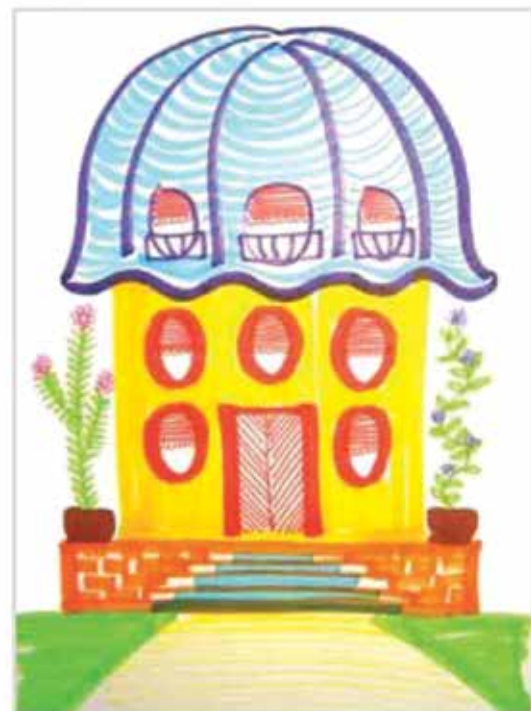
Harmónia varázsló titkai

Készítsd el filctollal Harmónia varázsló há-
zának ábrázolását!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg az utcád házait! Miben különböznek egy-
mástól? Milyen a díszítésük?

13. téma

MŰVÉSZEK VÁROSA

A művészeknek tetszik a mesevárosuk, ezért gyakran megfestik. Nem véletlenül, hiszen gyönyörködteti a szemet szépségével nappal, éjjel és minden időben.

Nézd meg, hogyan sikerül a művészeknek egy képen több különböző épületet ábrázolniuk!

Gondolkodj el azon, hogy hasonlít-e a művészek városa az igazira! A megfestett városok közül melyik tetszik neked a legjobban?

A város nagy felületeinek ábrázolását a művészek sok épület festésével oldják meg. A nézőhöz közelebbi házak nagyobb méretűek és takarják őket a távolabbiak.

Figyeld meg: a képek háttérében festett házak ábrázolása kevésbé pontos!

Harmónia varázsló titkai

Ábrázold a művészek városát Képzőművészet-országban! Alkalmazz applikációt színes papírból! Idézd fel, mi a sziluett!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

A modern és a régi építészet megtekintéséhez városnézésre kell indulni!

14. téma

ÚJÉVI AJÁNDÉKTÁRGY

Az újévi ünnepségre való előkészületekben való segédkezés céljából Harmónia varázsló meghívta régi barátját, Dísz herceget. Ő leginkább a **díszítő-iparművészethez** ért, amelynek az alkotásait sokszor ajándékozzák ünnepek alkalmából.

Figyeld meg a díszítő-iparművészeti alkotások formáját kiemelő ornamenst!

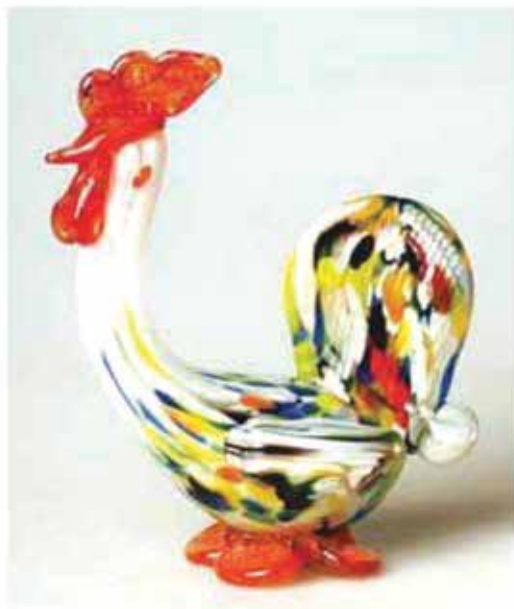

Figyeld meg a dísz állatfigurákat! Közülük melyik ajándékozható oda Újév alkalmából emléktárgyként?

Nézd meg, milyen mesések és tetszetősek a közön-
séges állatok figurái mint újévi ajándéktárgyak!

Harmónia varázsló titkai

Készítsd állatfigurákat hagyományos újévi ajándéktárgyakként! Tetszésed szerint használj anyagokat!

Harmónia varázsló tanácsai

Szabadidődben látogass meg olyan múzeumot vagy kiállítást, ahol díszítő-iparművészeti alkotások vannak kiállítva!

15. téma

CSODAFENYŐFA

Harmónia varázslót mindig elbűvölik a fenyőfák az erdőben, ezért az újévi fenyőt igyekszik saját kezűleg készíteni. Ezzel nem csak a természetet óvja, hanem az ünnepet is érdekesebbé teszi.

Nézd meg a fenyőfákat, amelyek Képzőművészet-ország művészei készítették!

Figyeld meg, hogy a fenyőfa készítésekor az alapot a törzs képezi! Tőle mint középponttól indulnak ki minden oldalra egymástól egyenlő távolságra az újévi fenyő ágai.

Nézd meg, milyen szép újévi fenyők készíthetők kartonból vagy papírból!

Az újévi fenyő sokféle anyagból készíthető.

Harmónia varázsló titkai

Készíts magad újévi fenyőt, és díszítsd fel!

Harmónia varázsló tanácsai

Segíts fiatalabb barátaidnak fenyőfadíszeket kivágni papírból és alufóliából!

16. téma

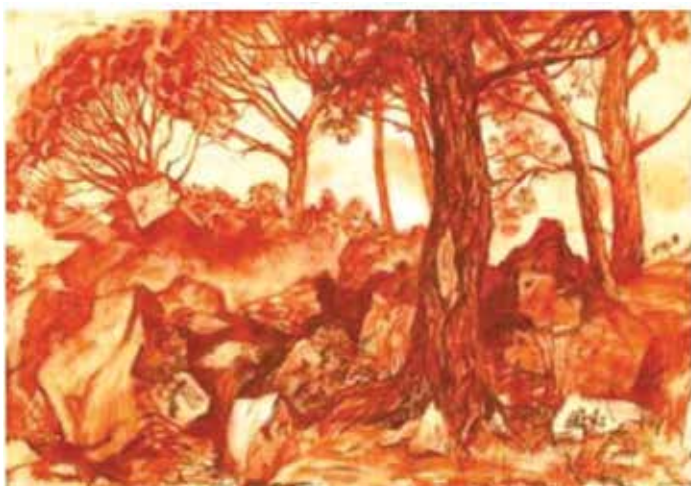
ELLENŐRIZD MAGAD!

1. Ismerd fel a grafikai, festészeti, szobrászati, építészeti, díszítő-iparművészeti alkotásokat!

2. A grafikai alkotások melyike készült puha anyaggal?

3. Állapítsd meg, melyik kép készült akvarelllel!

4. Határozd meg, milyen virágok vannak sziluettként ábrázolva!

5. Melyik képen dominálnak a szürke szín árnyalatai?

6. Melyik városképp van meleg színekkel festve?

7. Melyik állatábrázolás készült domborműként?

8. Keresd meg a díszítő mintás állatfigurákat!

9. Melyik ábrázolás szimmetrikus?

17. téma

TÉLI JÁTÉKOK

Milyen vidáman szórakoznak Képzőművészet-ország lakói! Harmónia varázsló szánkózik. Dísz herceg síel. Kompozíció királynő a hóembereket készítő kis szobrászok munkáját irányítja.

A művészek mindig örömmel ábrázolták az emberek téli szórakozását, játékait.

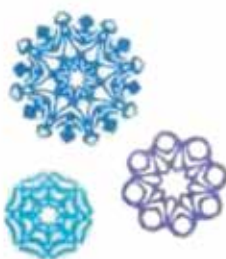
Nézd meg, hogy a művészek hogyan választják meg képeik **formátumát**! Ha az ábrázolás magas, akkor a formátum **függőleges**. Ha az alkotás szélesen elterülő, akkor **horizontális** formátumot alkalmaznak.

1. rejtély. Válaszd ki azt az ábrázolást, amelyen a kislány alakja méretei szerint a legjobban beleillik a képbe!

2. rejtély. Keresd meg a függőleges és a horizontális formátumú képeket!

Harmónia varázsló titkai

Fess fedőfestékekkel téli gyerekjátékokat!
Használd különböző vastagságú ecseteket!
Az elgondolásodnak megfelelően válaszd
meg az ábrázolás formátumát és méreteit!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Télen, játék közben készítsd hószobrokat!

18. téma

A GYEREKEK MŰVÉSZETSZERETETE

Harmónia varázsló kis ünnepségre invitálta a barátait. A művészet kedvelői – gyerekek és felnőttek – találkoznak ma. Mindenki elhozza a saját maga készíttette alkotásait: festményt és szobrot egyaránt. De lesz, aki énekelni vagy táncolni fog.

Vannak-e olyan barátaid, akik szeretnek művészi alkotómunkával foglalkozni? Hívd meg őket Harmónia varázsló ünnepségére!

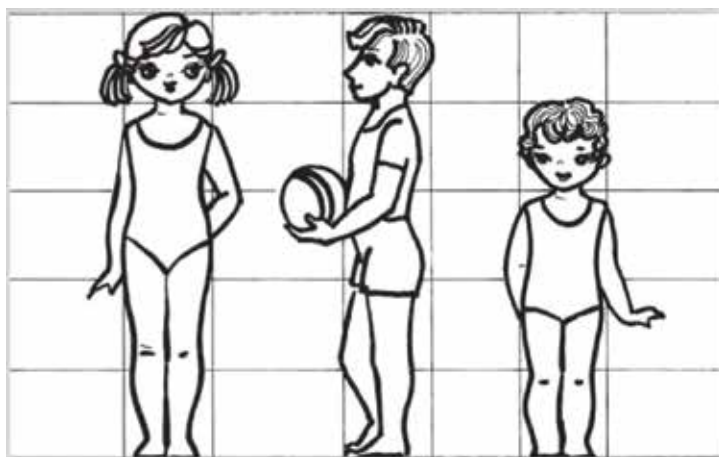
Nézd meg, hogyan ábrázolták a festők a művészekkel foglalkozó gyerekeket!

Hasonlítsd össze, hogyan ábrázolták a festők a kis művészeket!

Nézd meg, hogyan épülnek fel az emberi alakok! Figyeld meg az **arányokat** – a testrészek méreteinek egymáshoz és a testmagassághoz való kölcsönös viszonyát!

Harmónia varázsló titkai

Fess olyan gyereket, aki művészeti alkotómunkával foglalkozik! Használj különböző vastagságú színes filctollakat!

Harmónia varázsló tanácsai

Az osztálytársaiddal közösen gondold ki, milyen legyen a művészetek ünnepe! A művészek közül kiket kell feltétlenül meghívni erre az ünnepre?

19. téma

A KOMPOZÍCIÓ REJTTELMEI

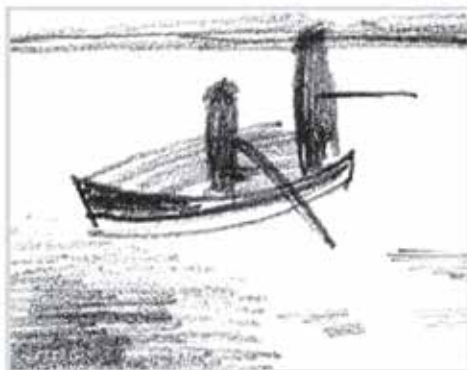
Próbáljuk meg megfejteni a képzőművészeti alkotások szépségének a titkát! Ennek érdekében idézzük fel, mit irányít Kompozíció királynő! A **kompozíciótól**, vagyis a kép alkotóelemeinek harmonikus elhelyezkedésétől és egységétől függ a mű

szépsége. Figyeljük meg, milyen egységet képeznek a gyümölcsök a kompozícióban!

Minden mű kompozíciójának kiegyensúlyozottnak kell lennie. A kép nagy és kis, világos és sötét részleteinek úgy kell elhelyezkedniük, hogy kiegyensúlyozzák és kiegészítsék egymást.

Nézd meg a képeket! Figyeld meg a nagy és kis, világos és sötét foltok egyensúlyát!

Rejtély. Találd meg a kiegyensúlyozott kompozíciókat!

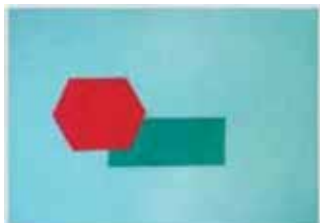

Harmónia varázsló titkai

Készíts applikációt *Kedvenc csokoládéim* címmel! Addig tologasd a lapon a kis és nagy papírcsokoládékat, amíg meg nem találod a kiegyensúlyozott kompozíciót!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Készíts kiegyensúlyozott kompozíciót kekszektől!

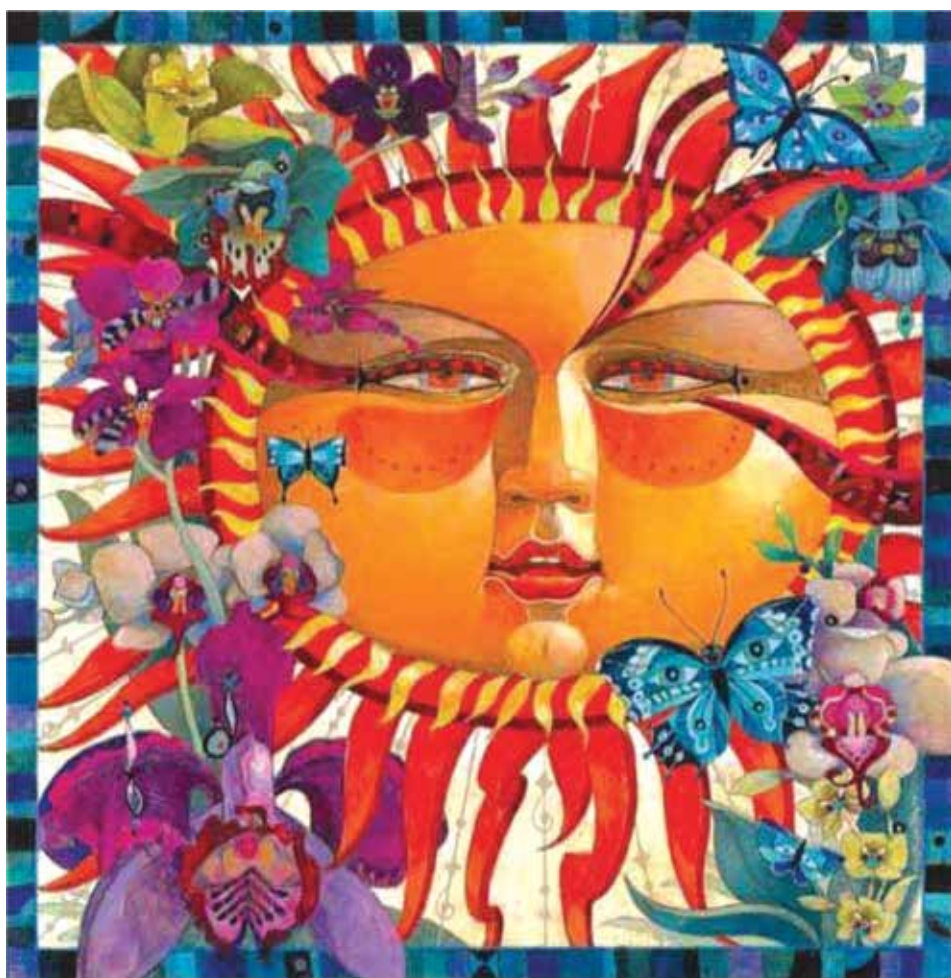

20. téma

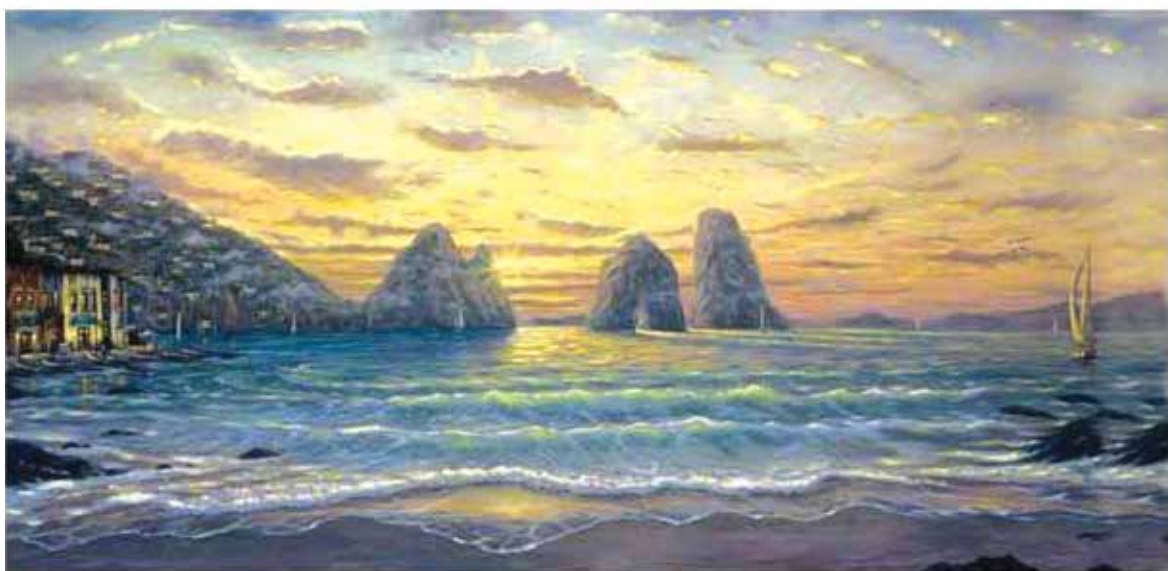
A VONAL ÉS A FOLT KALANDJAI

Mind a természet, mind az emberek a Nap szerint élnek. Reggel vele ébrednek, este vele térnek nyugovóra. A sugarai mindent felmelegítenek és életre serkentenek a Földön. Nem véletlen tehát, hogy a Napot gyakran ábrázolják művészeti alkotásokon.

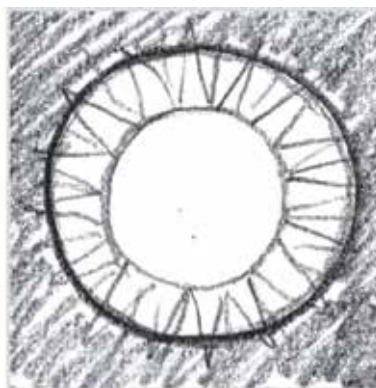

Nézd meg a képeket! A Nap kelti a legnagyobb figyelmet. A kompozíció középpontjában található.

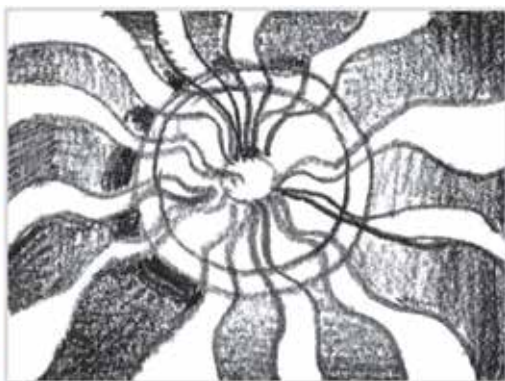
Figyeld meg, hogy méretének köszönhetően a Nap a kompozíció középpontja!

A Nap élénk és világos sugaraival vonja magára a figyelmet.

A sugarak a néző tekintetét a kompozíció közép-pontjában lévő Napra irányítják

Harmónia varázsló titkai

Készíts applikációt *A Nap az égbolt ura* címmel, amelyben a Nap képezi a kompozíció középpontját!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el azon, miként lehetne a Nap ábrázolásával díszíteni a nyári ruhát!

21. téma

A SZÉL KALANDJAI

Ellátogatunk a természetről szóló képek kiállítására.

Egyes festményeken nyugalmas táj képe látható, míg másokon rossz idő által felkavart környezet van ábrázolva. Az első alkotások kompozíciója nyugodt, kiegyensúlyozott, míg az utóbbiaké feszültséget, nyugtalanságot

és mozgást sugároz. Általában mi zavarja meg a természet nyugalmaát? Rendszerint a fékevesztett szél.

Gondolkodj el azon, hogyan ábrázolható a szél! Figyeld meg, hogy a művészek hogyan adják vissza a levegő mozgását a szél által meghajlított fák és fű, valamint nyugtalan felhők ábrázolása által!

Hasonlítsd össze a fákat, bokrokat és fűvet szél-
csendes és viharos időben!

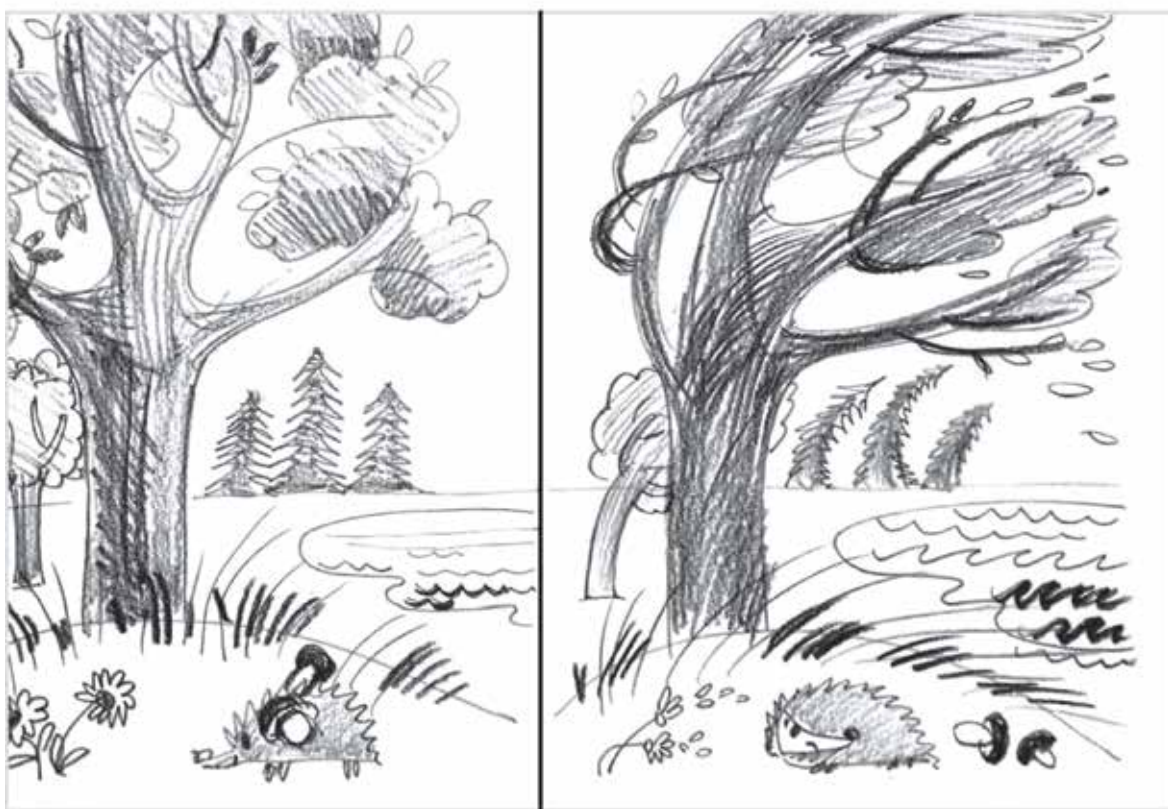
Gyakorlat. Próbálj szelet ábrázolni vonalakkal!

Harmónia varázsló titkai

Találj ki mesét a szél erdei kalandjairól!
Rajzolj hozzá illusztrációt grafitceruzával!
Ehhez oszd két részre a papírlapot: egyik
felére rajzolj erdőt szélcsendben, a másik fe-
lére pedig erdőt tomboló szélben!

Harmónia varázsló tanácsai

Találj ki rajzfilmet a szél kalandjairól! Szabadidőd-
ben rajzolj meg hozzá néhány filmkockát!

22. téma

ÍZLETES ÉDESSÉGEK

A művészetek ösvényén haladva megpihenünk a festészeti tisztáson. Megterítünk a finom desszertnek, azaz édességnek: süteményeknek, csokoládéknak, gyümölcsöknek. Milyen szép kompozíciót kaptunk! Szinte festővászonra kívánczik.

Nézd meg, milyen érdekes módon helyezték el a művészek egy asztalon a sok ízletes gyümölcsöt!

Figyeld meg, hogy a hozzánk közeli tárgyak a kép alján helyezkednek el. És fordítva, a távolabbi tárgyak magasabban vannak.

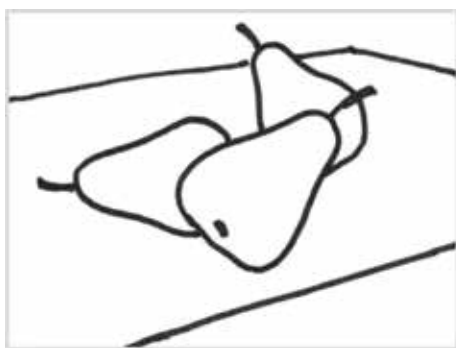
Az egyforma méretű tárgyak közül a képen azt ábrázolják nagyobbak, amelyik a legközelebb van. A távolabbi tárgyak kisebbeknek tűnnek. A közeli tárgyak sokszor fedik azokat, amelyek távolabb vannak.

1. rejtély. A képen hat egyforma méretű, különböző színű golyó van ábrázolva.

Határozd meg, milyen színű golyó van legközelebb a nézőhöz, és milyen színű van legtávolabb! Milyen golyók találhatóak egyforma távolságra a nézőtől?

2. rejtély. Mindkét képen három-három egyforma méretű körte van ábrázolva asztalon. Melyik képen vannak helyesen ábrázolva a körték?

Harmónia varázsló titkai

Fesd le fedőfestékkel kedvenc gyümölcsöidet!

Harmónia varázsló tanácsai

Az elkészült kompozíciód számára gondolj ki szép keretet, és a munkáddal díszítsd a konyhátokat vagy ebédlőtöket!

23. téma

VIRÁGOK AZ ABLAKBAN

A természet, de különösen a virágok gyakran ihletik a művészeket alkotásra. A levelek, ágak, virágszirmok elbűvölnek harmóniájukkal és szépségükkel. Örömet okoznak nekünk a csodálatos szobanövények is.

Nézd meg, hogyan ábrázolták a művészek a virágokat az ablakpárkányon!

Melyik kompozíció tetszik neked a legjobban?

A kép kompozíciója lehet **szimmetrikus**, ha a bal és a jobb oldali része egyforma, vagy **aszimmetrikus**, amennyiben a két fél különböző.

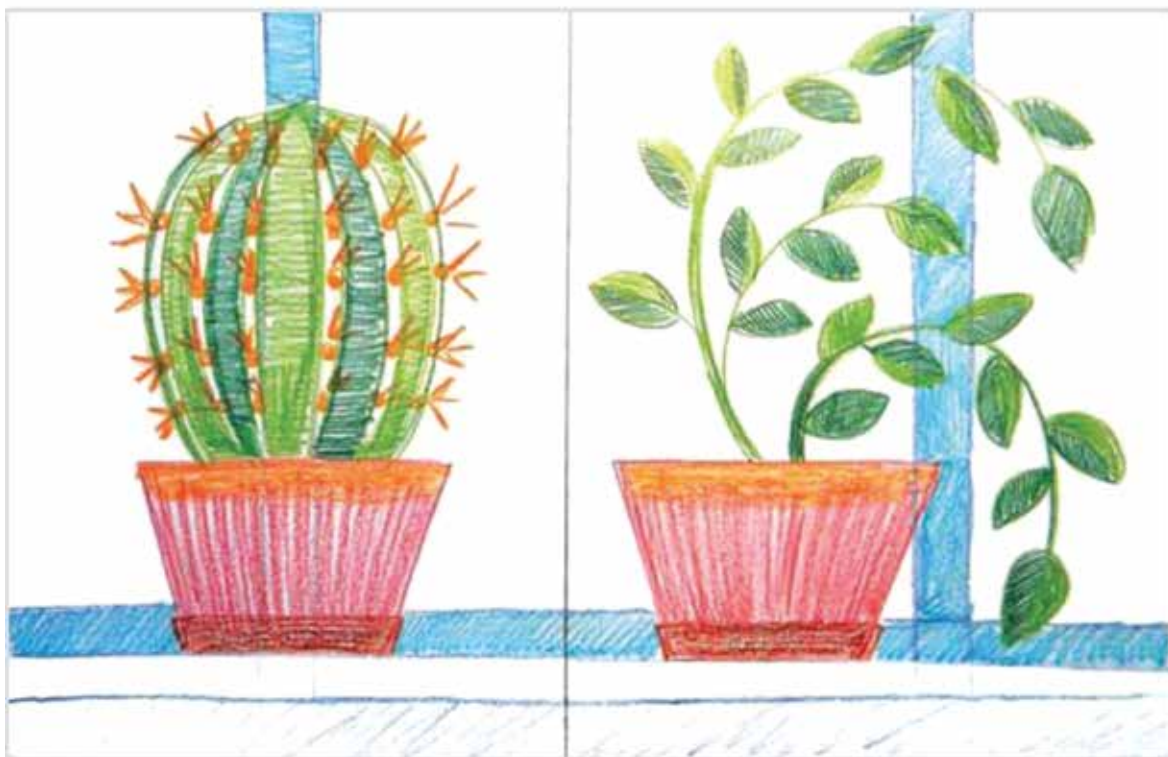
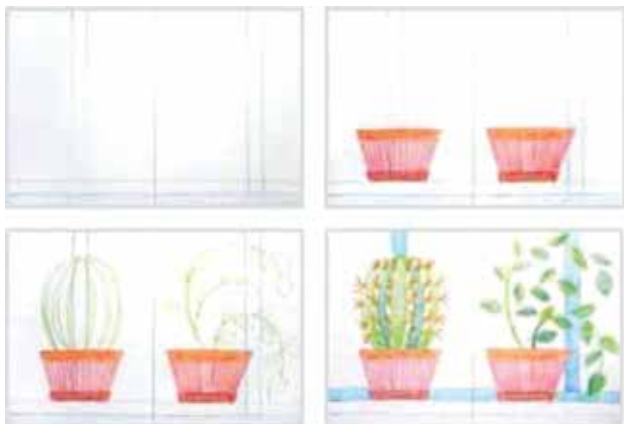
Nézd meg a virágos képek szimmetrikus és aszimmetrikus kompozícióit!

Harmónia varázsló titkai

Készíts szimmetrikus vagy aszimmetrikus kompozíciót *Virágok az ablakpárkányon* címmel!

Harmónia varázsló tanácsai

Nézd meg a növényeket, vizsgálld meg felépítésük sajátosságait, gyönyörködj leveleik és virágaik formájának szépségében!

24. téma

ISMERKEDÉS A SZÍNHA TÁSSAL

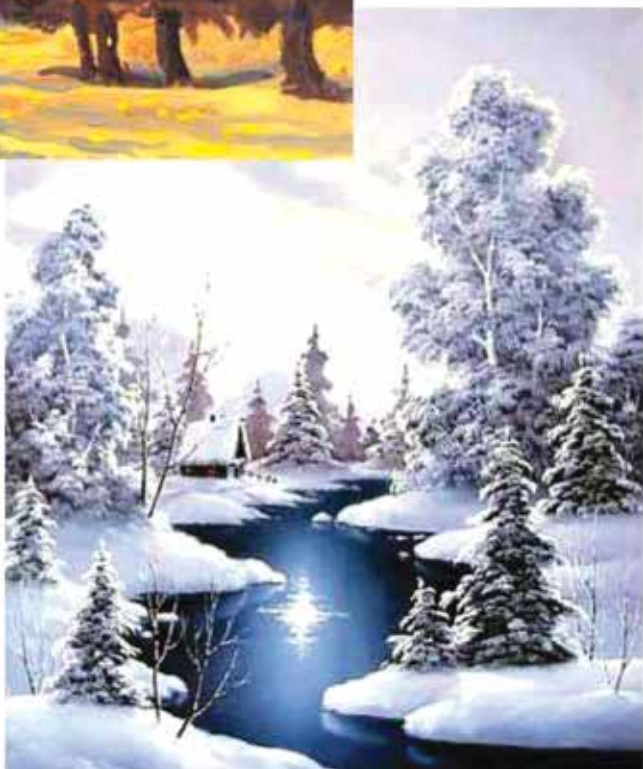
A varázslatos festészeti tisztáson lakik egy köztisztelőben álló mester, **Kolorit** úr, akinek a neve magyarul **színhatást** jelent. Ő az, aki segít a művészeknek megkomponálni a képeiken lévő színek harmonikus egységét. Azt is tanácsolja az alkotóknak, hogy a természettől tanulják el a színek harmóniáját. Például minden évszaknak megvan a maga színhatása, azaz koloritja. Télen a kék, égszínkék, ibolyaszínek és árnyalataik, valamint a fehér és a szürke dominál. Tavasszal a színek lágyak, finomak, megjelenik a zöld, sárga, rózsaszín.

A nyár lenyűgöz a legkülönfélébb élénk – zöld, sárga, kék, vörös, ibolya – színek egységének gazdagságával. Az őszt a művészek rendszerint sárga, arany-sárga, vörös színekkel ábrázolják.

Hasonlítsd össze a különböző évszakokat ábrázoló képek színhatását!

Rejtély. Melyik szín milyen évszakra emlékeztet?
Keresd meg ezeket a színeket a képeken!

Gyakorlat. Próbálj új színárnyalatokat készíteni
vizes akvarell segítségével!

Jegyezd meg! Annak érdekében, hogy világos szí-
neket kapjunk akvarellből, a festéket jobban fel kell
oldani vízzel.

Harmónia varázsló titkai

Ábrázold mindegyik évszak színhatását! Ehhez oszd fel a lapot négy négyzetre, és mindegyikben akvarellal vidd fel a megfelelő színeket és azok árnyalatait!

Közös munka. Egyesítsd négy kompozícióba az osztálytársaiddal közösen az alkotásaitokat *Tél, Tavasz, Nyár, Ősz* címmel!

Harmónia varázsló tanácsai

Próbáld úgy összeválogatni a ruhadarabjaidat, hogy a színeik harmóniában legyenek!

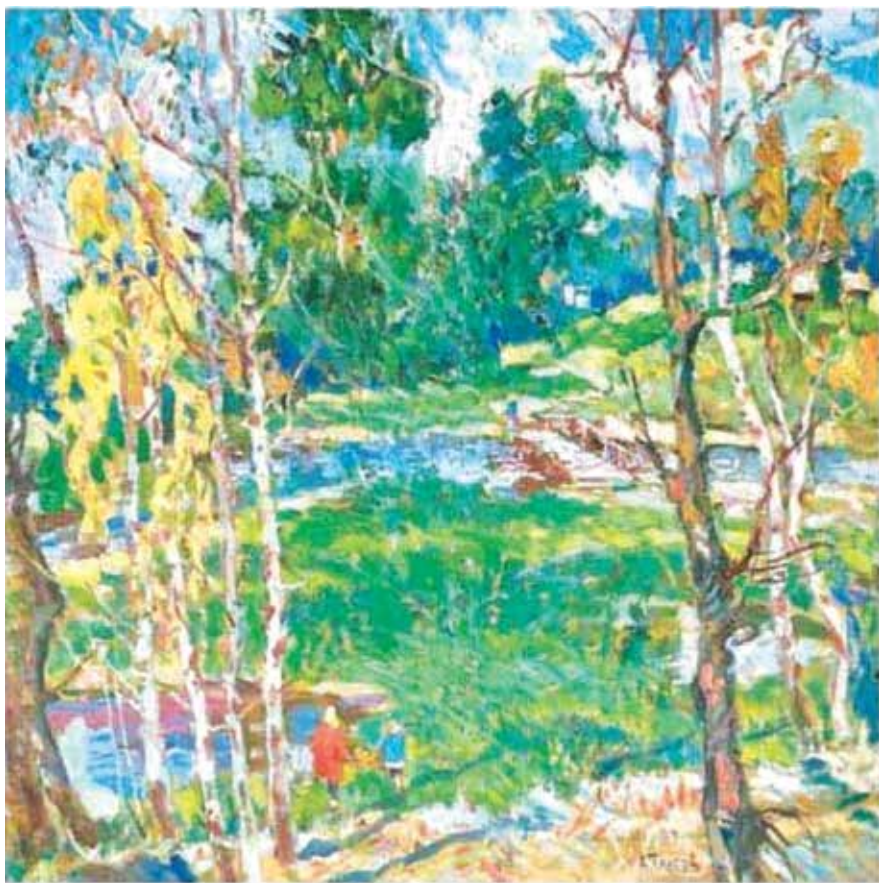

25. téma

BEKÖSZÖNTÖTT A TAVASZ

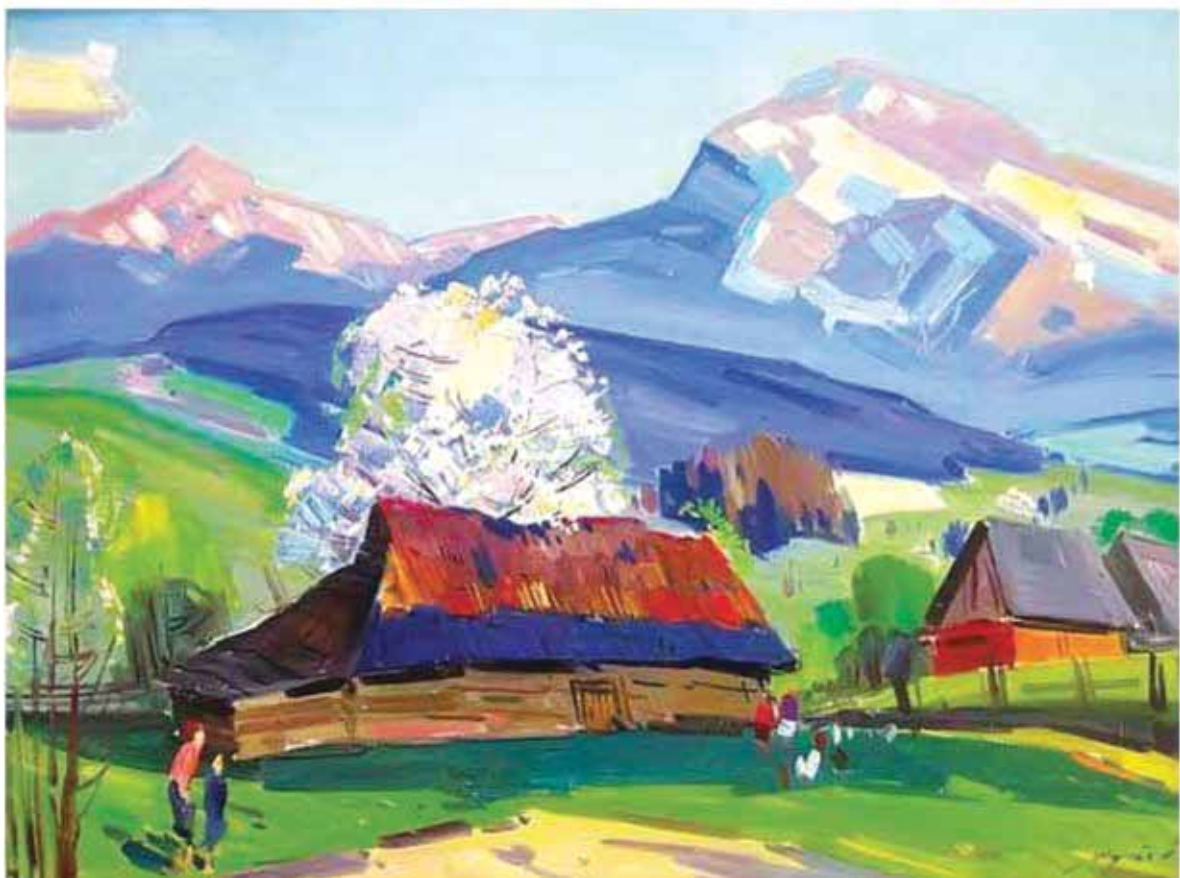

Végre beköszöntött a tavasz Képzőművészet-országban. A fákon megjelennek az első zöld levélkék. Zsenge fű borítja be a földet. A gyermekláncfű sárga virágai vidáman sütkéreznek a napsugarakban. A hazatért madarak örömteli dalától hangos a táj. A művészek elragadtatással festik a tavaszt.

Nézd meg a képeket! A tavaszról szóló melyik művészeti alkotás tetszett neked legjobban? Milyen színek dominálnak a képeken?

Ha megnézed a képeket, rájössz, hogy a művészek hogyan ábrázolják a vásznon a távolságot.

Az előtérben a fák nagyok, a távolabbiak kisebbek. A legközelebbi fa részletesen van ábrázolva, a messzebb lévők nem. A nézőhöz közeli fák takarják a távolabbiakat.

A szín szintén segít a művésznek a távolság visszaadásában: minél közelebb van ábrázolva a táj a horizont vonalához a természetben, annál több az égszínkék és kék árnyalat.

Harmónia varázsló titkai

Készíts ábrázolást a tavaszi kompozícióhoz: virágos faágat vagy zsenge virágot, puhelykönnyű felhőt vagy fénylő napot!

Az anyagot a munkához válaszd meg önállóan!

Közös munka. Az osztálytársaiddal együtt készíts kompozíciót *Beköszöntött a tavasz* címmel! Helyezzétek el benne a korábban elkészített ábrázolásokat! A rajzokat először ragasszátok fel a háttérbe, majd fokozatosan térjete át az előtérbe! Itt helyezétek el a legnagyobb méretű, legélénkebb színű és legrészletesebben ábrázolt részleteket!

Harmónia varázsló tanácsai

Figyeld meg a természet világát más évszakokban is! Ez a segítségedre lesz az alkotói tevékenységed során.

26. téma

KIBÉKÜLT A MACSKA AZ EGÉRREL

Összebarátkozhat-e a macska az egérrel? A művészetek csodaországában még ez is lehetséges. Itt minden állat békésen megfér egymással, és a művészek teljes szépségükben ábrázolják őket. Az állatokat festményeken és grafikán is szívesen megörökítik. A szobrászok fából, kőből faragják ki, fémből öntik meg őket, hogy mindenki gyönyörködhessen bennük utcán és parkban. Az állatok kisméretű figurái sok örömet okoznak lakásunk díszeként.

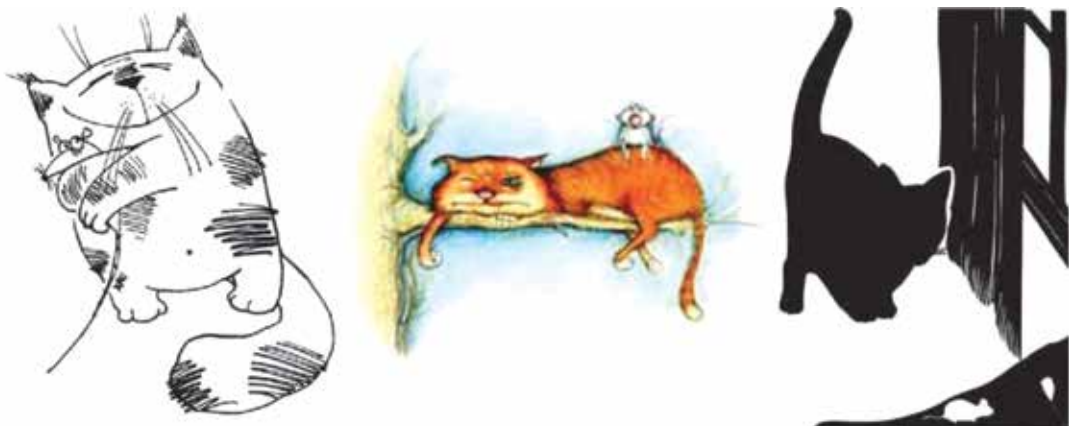

A szobrászok az állatok ábrázolása során külalakjuk legjellegzetesebb tulajdonságait adják vissza.

Emlékszel, hogy mindegyik vadállatnak van feje, nyaka, törzse, mancsa és farka? Azonban gyakran nagyon különböznek egymástól méreteiket és testarányaikat illetően. Például a macska és az egér is igen különbözik egymástól.

Hasonlítsd össze a két állat művészi ábrázolását!

Harmónia varázsló titkai

Mintázd meg gyurmából a cicát vagy az egérkét!

Közös munka. A megmintázott figurák közül válasszatok ki olyan macska-egér párokat, amelyek méretben a legközelebb vannak egymáshoz! Találjatok ki neveket számukra!

Harmónia varázsló tanácsai

Szerinted melyik állat szolgál rá arra, hogy emlékművet állítsanak neki? Képzeld el, hogy milyen lehet ez az állat!

27. téma

AFRIKAI UTAZÁS

A művészetek ösvényén a világ bármelyik részébe eljuthatsz. Ha forró nyárra vágysz, akkor keresd fel Afrikát. Ezen a kontinensen sok érdekes állattal találkozhatsz: hatalmas elefántokkal, vízilovakkal, orrszarvúkkal, kecses testű zsiráfokkal, szökellő antilopokkal és gepárdokkal.

Mindegyikük szép és harmonikus testalkatú.

Nézd meg az állatok ábrázolását! Miben különbözik az alakjuk?

Hasonlítsd össze a masszív és a kecses testalkatú állatokat mozgás közben és nyugalmi állapotban! Hogyan mozognak?

Keress olyan szavakat, amelyekkel leírhatók a következő állatok: a zebra futás közben, a víziló nyugalmi állapotban (*kecses, nagy, sudár, masszív, ruganyos, könnyű, nehéz*)!

Harmónia varázsló titkai

Mintázd meg a neked leginkább tetsző afrikai állatot! Próbáld meg mozgás közben vagy nyugalomban ábrázolni!

1. változat

2. változat

Közös munka. Hozzátok össze az állatokat a *Vidám állatkert* című kompozícióba!

Harmónia varázsló tanácsai

Idézz fel állatokról szóló meséket vagy rajzfilmeket!

28. téma

A MADARAK TAVASSZAL

Képzőművészet-ország lakói mindig örömmel várják a költöző madarak tavaszi visszatérését.

A művészek gyakran ábrázolják a madarakat tavasszal. A népművészek a madárfigurákat különböző anyagokból készítik és mintákkal díszítik őket.

A madarak dekoratív ábrázolása a szobrászok alkotásaiban nem hasonlít a valódiakra. Ennek ellenére könnyen felismerjük őket. Ez annak köszönhető, hogy a művészek a madarak alakjának legjellegzetesebb jegyeit hangsúlyozzák.

Figyeld meg a madáralakokat a domborművön!

Figyeld meg, hogyan ábrázolható könnyen a madár vagy virág a forma leegyszerűsítésével!

Harmónia varázsló titkai

Készíts dombormű alakjában madár- vagy növényábrázolást! Alapként használj négyzet vagy téglalap alakú kartont!

Közös munka. Készítsetek kész ábrázolásokból kompozíciót *Madarak tavasszal* címmel!

Harmónia varázsló tanácsai

Hasonlítsd össze a madarak alakját jellegzetes ismerveik alapján! Mesélj kedvenc madaradról! Idézz fel madarokról szóló dalokat!

29. téma

VIDÁM LOVACSKA

A játékszer a gyermek hű barátja. A népi hiedelem szerint megóvjja a kicsiket a gonosz erőktől. A régi időkben az állatfigura játékszereket természetes anyagokból készítették: fából, szalmából, agyagból. Az alakjuk le volt egyszerűsítve, gyakran mintákkal díszítették őket.

Nézd meg a népi játékszereket, díszítésük sajátosságait!

Nézd csak, a művészetek ösvényén egy vidám játékparipa vágat! Ő viszi el a gyerekeket a játékok mesevilágába. A lófigurákat készítik hintalovakként vagy kerek paripákként, különféle anyagokat használva ehhez. Volt-e játéklovacskád?

Harmónia varázsló titkai

Mintázz vidám lófigurát agyagból, sós tésztából vagy gyurmából! Díszítsd a kész játékokat mintákkal!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Próbálj kitalálni és saját kezűleg elkészíteni valamilyen játékot!

30. téma

HÚSVÉTI HÍMES TOJÁSOK

Közeledik a húsvét. Készülünk kell rá.

A húsvét nem képzelhető el a különböző mintákkal kifestett **hímes tojások** nélkül. A hímes tojások ornamensei sok esetben ősi motívumok.

Hasonlítsd össze a színek és a mintázat alapján az Ukrajna különböző részeiből származó hímes tojásokat!

Nézd meg figyelmesen a hímes tojásokra festett ősi motívumokat!

Nap

Föld

Víz

Villám

Gereblye

Fenyő

Fűz

Levél

Rózsa

Kakukk

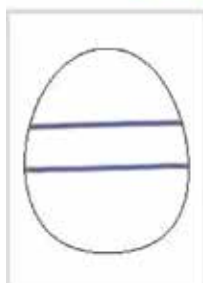
Harmónia varázsló titkai

Fess hímes tojást, díszítsd ősi mintákkal!

1. változat

2. változat

3. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Tiszteld a néped művészetét, ismerd meg minél jobban!

31. téma

AZ ORNAMENS TITKAI

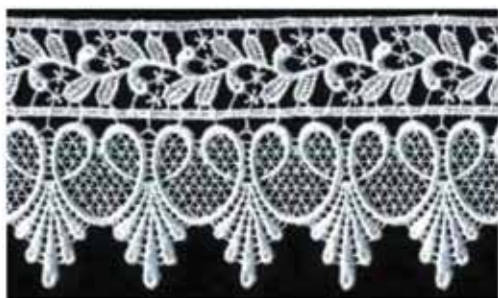

A csodaösvényen lépegetve eljutunk a vidám és színes forgatagú vásárba. Számtalan érdekes dolgot látunk: varrottas és festett kendőket, szőnyegeket, ruhákat, edényeket. Rendszerint ezeket – ritmikusan ismétlődő, egyforma mintákból álló – **ornamensekkel** díszítik.

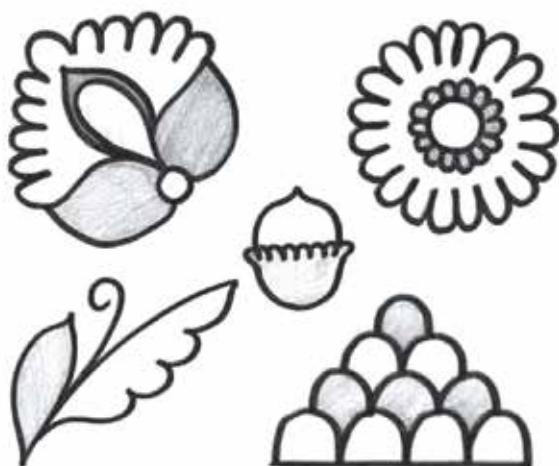

Ha az ornamens virág-, levél-, termés mintákból áll, akkor **növényi ornamensről** beszélnek. A **geometrikus (mértani) ornamens** egyszerű alakzatokból áll. A képeken keress növényi és geometrikus ornamenseket!

Nézd meg a növényi ornamenst: a virágok és levelek formái le vannak egyszerűsítve!

Rejtély. Keress képet ritmikusan ismétlődő, azaz futó mintázattal!

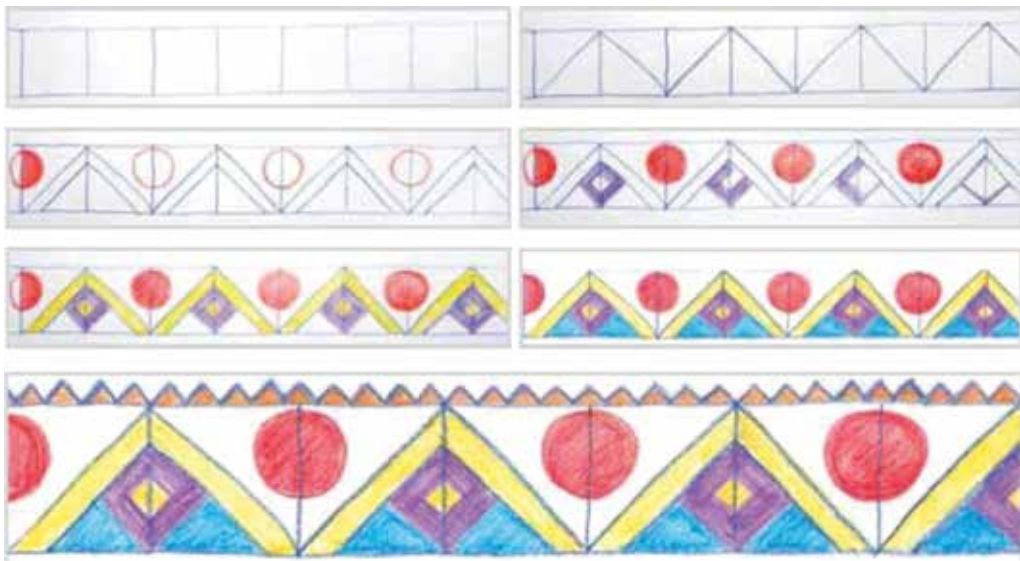

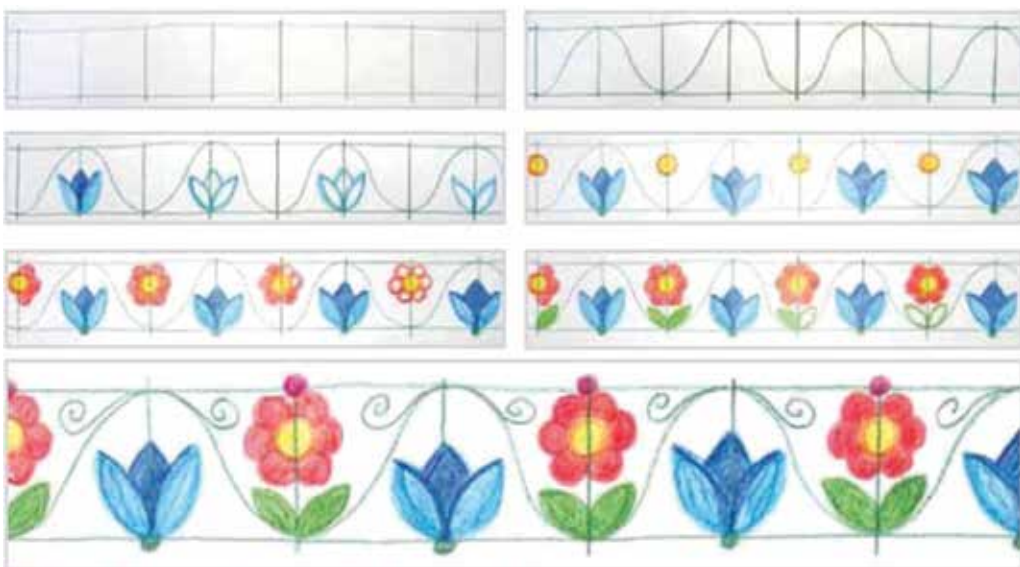
Harmónia varázsló titkai

Rajzolj növényi vagy geometriai ornamenst!
Tartsd be a ritmusosságot a mintakészítés során!

1. változat

2. változat

Harmónia varázsló tanácsai

Gondolkodj el azon, milyen készítmények díszíthetők ornamenssel!

32. téma

FANTASZTIKUS VADÁLLAT

Képzőművészet-ország magas hegyein és festői völgyein túl varázslatos erdő nő. Ebben a rengetegben semmi nem olyan, mint a valódi erdőben: soha nem látott szépségű madarak röpködnek, furcsa, repülni is tudó vadállatok lopakodnak a fák között. Fantasztikus az egész!

Sok művész megfordult ott és örökítette meg képeiben ezt a furcsa világot.

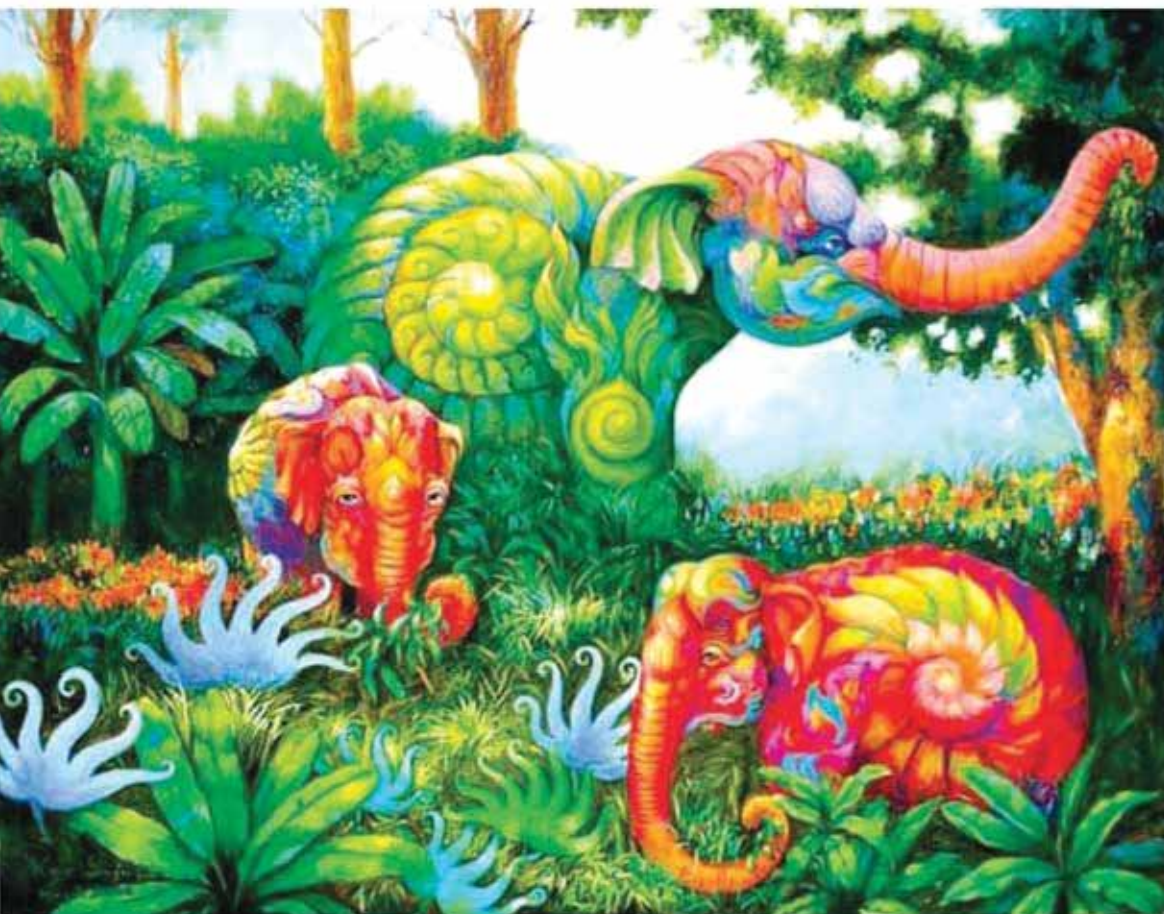

Gondolkozz el azon, miben különböznek a képeken ábrázolt fantasztikus állatok a valóságosaktól! Hogyan segíti elő a környezet-ábrázolás az állatalakok kifejezőbb megformálását?

Nézd meg, hogyan ábrázolják a művészek a mesebeli vadállatokat alakformálás és díszítő elemek segítségével! A kép formátuma is segít a művésznek elgondolása kifejezésében.

Harmónia varázsló titkai

Fess fantasztikus vadállatot akvarellal vagy fedőfestékekkel saját környezetében! Válaszd ki a megfelelő formátumot, használj díszítést!

Harmónia varázsló tanácsai

Találj ki egy fantasztikus vadállatot, amelyik Harmónia varázsló segítőtársa lehet! Mesélj róla az osztálytársaidnak!

33. téma

VIRÁGOS TISZTÁS

Minden évben nagyon várjuk a nyarat. Hozzánk aranyló napsütéssel, felhőtlen, kék éggel, színpompás virágszőnyeggel köszönt be. Mindegyik virág szép a maga módján, eredeti a felépítése, finom a formája, csak rá jellemző a színe.

Figyeld meg a virágokat a képeken!

Nézd meg a virágok és levelek szimmetrikus felépítését!

Gyakorlat. Próbálj meg szimmetrikus virágokat és leveleket készíteni papírból! Alkalmazz különböző hajtogatási és vágási módszereket!

Harmónia varázsló titkai

Készíts dekoratív virágot színes papírból!

Közös munka. Az osztálytársaiddal közösen készíts kompozíciót *Virágos tisztás* címmel!

Harmónia varázsló tanácsai

Gyönyörködj a különböző növények színeiben és formájában!

34. téma

ELLENŐRIZD MAGAD!

1. Állapítsd meg, melyik kép függőleges, és melyik horizontális formátumú!

2. Melyik kompozíció szimmetrikus, és melyik aszimmetrikus?

3. Keresd meg a kompozíció középpontját a művészeti alkotásokon!

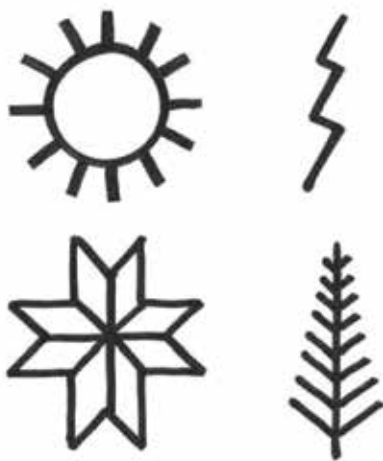
4. Beszélj a képek színhatásáról!

5. Keress a használati tárgyakon növényi és geometriai ornamenseket!

6. Nevezd meg a hímes tojásokat díszítő ősi motívumokat!

7. Állapítsd meg, mely alkotások származnak a grafikai, festészeti és szobrászati tiszttársról! A cicák közül melyik él a tisztáson?

8. Melyik állat van mozgás közben ábrázolva?

35. téma

TALÁLKOZÁS A NYÁRRAL

Nézd meg az Ukrajna különböző részeit ábrázoló tájképeket! Felismered-e azt a tájat, ahol élsz?

Jellemezd szülőfölded természetvilágának a színeit!

A szünidőben próbáld lefesteni kedvenc tájaidat!

A HARMÓNIA KISSZÓTÁRA

Idézd fel, milyen új szavakat, kifejezéseket tanultál meg Harmónia varázslótól Képzőművészet-országban! Olvasd el, és magyarázd meg ezek jelentését!

Építészet

Szimmetria

Függőleges formátum

Díszítő-
iparművészet

Kiegyensúlyozott kompozíció

Horizontális formátum

Ritmus

Színhatás (**K**olorit)

Kompozíció-középpont

Dombormű

Faktúra

Növényi ornamens

Geometrikus ornamens

KEDVES BARÁTAINK!

Képzőművészet-ország lakói érdekes és vidám nyári szünidőt, feledhetetlen élményekben gazdag pihenést kívánnak nektek! Vegyétek észre magatok körül a szépséget, és örökítsétek is meg!

TARTALOM

A GRAFIKA ÉS FESTÉSZET NYELVE

1. <i>téma.</i> Élménykaleidoszkóp	4
2. <i>téma.</i> Erdei tisztás.....	8
3. <i>téma.</i> Termésünnap	12
4. <i>téma.</i> A virágsziluettek titkai	16
5. <i>téma.</i> Csodapaletta	20
6. <i>téma.</i> Festői alma	24
7. <i>téma.</i> Őszi színek	28
8. <i>téma.</i> Közeleg a tél	32

A SZOBRÁSZAT, ÉPÍTÉSZET ÉS DÍSZÍTŐ-IPARMŰVÉSZET NYELVE

9. <i>téma.</i> Erdei manó	36
10. <i>téma.</i> Csodateknős.....	40
11. <i>téma.</i> Aranyhal	44
12. <i>téma.</i> Csodakastélyok	48
13. <i>téma.</i> Művészek városa	52
14. <i>téma.</i> Újévi ajándéktárgy	56
15. <i>téma.</i> Csodafenyőfa.....	60
16. <i>téma.</i> Ellenőrizd magad!.....	64

KOMPOZÍCIÓS MÓDSZEREK A GRAFIKÁBAN ÉS FESTÉSZETBEN

17. <i>téma.</i> Téli játékok.....	68
18. <i>téma.</i> A gyerekek művészetszeretete	72
19. <i>téma.</i> A kompozíció rejtélyei	76
20. <i>téma.</i> A vonal és folt kalandjai.....	80
21. <i>téma.</i> A szél kalandjai	84
22. <i>téma.</i> Ízletes édességek	88
23. <i>téma.</i> Virágok az ablakban.....	92
24. <i>téma.</i> Ismerkedés a színhatással	96
25. <i>téma.</i> Beköszöntött a tavasz.....	100

КОМПОЗИЦІЙСЬКІ МЕТОДИ В СЮЖЕТІ І ДІЗАЙН-АРХІТЕКТУРІ

26. тема. Кибіквіт а мачска аз егєррєл	104
27. тема. Африкаї утазас.....	108
28. тема. А мадарак таваццал.....	112
29. тема. Відам ловацца.....	116
30. тема. Хуваїтї хїмєс тоїасок	120
31. тема. Аз орнамєнс тїткаї	124
32. тема. Фантазтїкус вадацца.....	128
33. тема. Вірагос тїцца	132
34. тема. Елєнєрїзд магад!	136
35. тема. Талаццазас а нїаррал	140

У підручнику використано репродукції картин художників:

Г. Аванєсова, Е. Адлєра, І. Айвазовськєго, С. Андріяни, С. Анікєєва, А. Анкєра, О. Баранова, Л. Байцаєвої, Я. Барда, К. Богаєвськєго, О. Богданова, І. Бокшая, В. Болотової, Г. Борисова, К. Білокур, Ю. Вїкової, Дж. Брауна, П. Брїгєля старшєго, О. Вакулєнка, К. Вальша, С. Васїлькївськєго, В. Весєловськєго, Ф. К. Вїнтерхальтєрє, Л. Вітковськєї, А. Гаудї, М. Глуцєнка, Я. Гнїздєвськєго, М. Горбаня, І. Грабаря, І. Грїна, В. Губарєва, Г. Губчєнка, Т. Данилина, О. Дєйнеки, С. Дємїдєнка, М. Цїанова, О. Долотова, Г. Дорє, Р. Ст. Жуковськєго, Д. Золана, А. Зражєвськї, Р. Іванїшина, О. Калугїна, М. Камїнськєї, І. Капітонова, Кр. Кїффер, Я. Класса, Ю. Клєвєра, М. Кліма, К. Коровїна, О. Косара, К. Крижицькєго, С. Кропачєвої, Л. Куїнджи, М. Курбатєвої, М. Кустомськєї, В. Кустодїєва, К. Лавра, В. Лаповок, І. Левїтана, Лі Ужаодао, С. Леонтїєва, В. Літишєва, Є. Лєщєнка, Л. Луканєвої, С. Манцєрєва, О. Матвєєвої, Е. Монє, К. Манє, Дж. Моргана, У. Морріса, М. Морськоватих, Г. Нечултової, І. Нївїнськєго, О. Нїколіної, Л. Новосьолової, А. Овсїяннікова, І. Олєйнікова, В. Орловськєго, О. Павловець, Ф. Панька, Р. Парр, Д. Патрушєва, О. Пєрєславцєвої, О. Пєтрової, В. Покрова, І. Пошивайла, М. Примачєнко, І. Розового, Р. Романова, О. Саврасова, О. Талєєва, Ф. Сичова, К. Скрєтуцькєго, Л. Скрїпнїчєнко, Є. Слободїна, М. Совїк, А. Соловьїова, К. Сомова, Л. Столярєвої, Л. Соломаткіна, М. Смерчїнськєї, А. Стасєнка, О. Степанова, Д. Сулімова, Т. Сапожникова, Р. Тамайо, О. Трушїнїкової, Фр. Фрєнсіс, І. Шишкіна, К. Шубняковт, Я. Шубкікова, А. Шульцїбергє, Дм. Холїна, А. Хорошилової, К. Уолласа, Ю. Юдаєва-Рачєй

Джерєла: журнєли „Образотворчє мїстєцтво”, „Мїстєцтво та освїта”. „Артанїя”. „Культура та життє”, Інтернет.

A fordítás a következő kiadásból készült:

Навчальне видання

КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна

СЕРГІЄНКО Вікторія Володимирівна

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 2 класу

загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Обкладинка *А. Віксенка*

Редактор *А. А. Варга*

Технічний редактор *Л. І. Аленіна*